

กระบวนการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น

THE DEVELOPMENT OF KWANG TO PROCESS ARTS AND CULTURAL SPACE OF WAT RONG SUEA TEN

พระมหาธนกร สุภาวิโส (นามวงศ์ดี) และพงษ์วนัฐ คงทรัพย์
วัดร่องเสือเต้น จังหวัดเชียงราย

Phra Maha Thanakorn Supavangso (Namwongdee) and Phongwanat Kongsap
Wat Rong Suea Ten, Chiang Rai Province
Email: Thanakornzaa009@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น และเพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยวิธีใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องจำนวน 27 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษากระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น พบว่า ช่วงศิลปวัฒนธรรมของวัดร่องเสือเต้นมีลักษณะเป็นการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีพระอุโบสถ เป็นศิลปะประยุกต์ที่โดดเด่น ใช้เศียรน้ำเงินฟ้าตัดกับสีทองเป็นศูนย์กลาง พร้อมจัดพื้นที่รอบบริเวณวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้และพื้นที่ตลาดสำหรับชุมชนในการจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม สินค้าพื้นเมือง และอาหารท้องถิ่น

2) ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น พบว่า กระบวนการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรมมีการนำแนวคิด “กาดมั่วครัวแลง” มาปรับปรุงและยกระดับให้สะท้อนเอกลักษณ์ล้านนา ผ่านการจัดจำหน่ายสินค้า OTOP การแสดงศิลปวัฒนธรรม ผ่านการฟ้อนรำ การแสดงกลองสะบัดชัย และการแสดงแสงสีเสียง “พญานาคถวายดอกบัวแด่พระพุทธองค์” เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประวัติและเอกลักษณ์เฉพาะตัวของวัดร่องเสือเต้น กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์จะช่วยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างรายได้ให้กับชุมชน และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงราย

คำสำคัญ: กระบวนการพัฒนา, ช่วงศิลปวัฒนธรรม, วัดร่องเสือเต้น

Abstract

The research titled “The Development Process of a Creative Arts and Cultural Courtyard at Wat Rong Suea Ten” aimed to: Study the process of organizing a creative arts and cultural courtyard at Wat Rong Suea Ten. Analyze the process of organizing a creative arts and cultural courtyard at Wat Rong Suea Ten. This study employed qualitative research methods, collecting data through in-depth interviews with 27 key informants selected through purposive sampling. Key Findings:

1. Process of Organizing the Creative Arts and Cultural Courtyard The arts and cultural courtyard at Wat Rong Suea Ten integrates art and culture, with the ordination hall (ubosot) as the centerpiece. The hall features prominent applied art, using striking blue tones contrasted with gold. Surrounding areas of the temple are developed into learning spaces and markets for the community, offering handicrafts, local products, and traditional food.

2. Analysis of the Development Process of the Creative Arts and Cultural Courtyard The development incorporates the concept of “Kad Mua Khrua Laeng” (traditional evening market), enhancing and adapting it to reflect Lanna identity. The market features the sale of OTOP products, cultural performances such as traditional Lanna dances, Klong Sabatchai drum performances, and a light-and-sound show titled “Phaya Naga Offering Lotus to the Buddha”, aimed at attracting tourists and conveying the history and unique identity of Wat Rong Suea Ten. The process of organizing the creative arts and cultural courtyard promotes local arts and culture, generates income for the community, and fosters cultural tourism development in Chiang Rai Province.

Keywords: The Development to process, Kwang of Arts and Cultural, Wat Rong Suea Ten

บทนำ

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นลักษณะเฉพาะของสังคม ถ้าสังคมได้มีการรักษาไว้ซึ่งความมีศิลปวัฒนธรรมย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของสังคมนั้น ๆ ที่ได้สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยส่วนใหญ่ความเป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมักจะเกี่ยวโยงกับ ศาสนาที่คนในชุมชนนั้น ๆ นับถือ สำหรับสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมที่ยอมรับนับถือ พระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ในสังคมไทย ตลอดจนรากฐานทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นหลายแขนง ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น (พระสมุทรโชติโก, 2567): 73-74) แต่อย่างไรก็ตาม การรับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามา ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสซึ่งหมายถึงรวมถึงศิลปวัฒนธรรม อันเดิมบางอย่างที่ค่อย ๆ ถูกกลืนหายไปตามกระแสและอาจสูญสิ้นไปในที่สุด ดังนั้นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรตระหนักถึงก็คือหลักการในการพัฒนาโดยไม่ต้องรื้อ ไม่ต้องทำลาย และไม่ถอนออก

สิ่งที่มีอยู่โดยเฉพาะการพยายามที่จะรักษาสິงที่มีอยู่นั้นด้วยการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันล้ำค่า ควบคู่ไปกับการพัฒนาให้เจริญไปข้างหน้าอย่างเหมาะสมซึ่งคนทุกชาติทุกภาษาต่างเป็นเจ้าของและ ร่วมกัน คุ่มครองปกป้องรักษาทุกคนจึงต้องมีหน้าที่คุ่มครองป้องกันสิ่งที่ดีที่มีอยู่เหล่านี้ไว้ ไม่ปล่อยปลະ ละเลย หรือการไม่เอาใจใส่เพื่อให้มี ให้ดี ให้เจริญ และให้รอดพ้นจากการทำลาย จากสิ่งต่าง ๆ หรือจาก การพังทลายอันเกิดขึ้นจากฝีมือมนุษย์ด้วยกันทั้งนี้ในการจัดการอนุรักษ์เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เหล่านั้นยังคงอยู่ จะประสบความสำเร็จได้ จึงต้องมีการประสานร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งใน ฐานะที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบ เช่น สังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เพื่อนำไปสู่ ความร่วมมือในการทำงานเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมให้บรรลุเป้าหมาย (วีรวุฒิ โอตระกูล, 2520: 132)

จึงก่อให้เกิดเป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์แสดงถึงความเป็น “ไทย” อย่าง โดดเด่น และสืบทอดจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของ ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม โบราณคดี การละเล่น ดนตรี นาฏศิลป์ และชีวิตความเป็นอยู่ และวิทยาการท้องถิ่น ซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญา ของกลุ่มชน เป็น ศักดิ์ศรีของท้องถิ่นเป็นที่น่าภาคภูมิใจ และควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่สืบไป ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นวิถีชีวิตที่คนในท้องถิ่นได้สั่งสม เลือกสรรและปรับปรุงแก้ไขจนเป็น เอกลักษณ์ เป็นรากฐานของการ สร้างสรรค์ ความสามัคคี ความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึง ศักดิ์ศรีเกียรติภูมิและความภาคภูมิใจ ร่วมกันของคนไทย เป็นการสร้างสรรค์และสืบทอดไว้เป็น เอกลักษณ์ประจำชาติ เพื่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้ เรียนรู้และรักในคุณค่าในศิลปะพื้นบ้าน เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และพร้อมที่จะช่วยสืบทอด จรรโลงและธำรงไว้เป็นสมบัติของชาติ (เจนนิสา เกศมณี, 2566: ออนไลน์) ดังนั้นวัดร่องเสือเต้น นับเป็น พุทธศาสนสถานแห่งหนึ่ง ของภาคเหนือที่มีความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรมโดยเฉพาะพระวิหาร ลักษณะเด่นของวิหารวัดร่องเสือเต้น คือ ใช้น้ำสีเงินพาดตัดกับสีทอง โดยสีน้ำเงินฟ้าของตัววิหารนั้น เปรียบดังท้องฟ้าที่ สดใส แสดงถึงธรรมะขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้าที่ขจรขยายไปทั่วโลก ซึ่งเป็นหลัก คำสอนที่เป็นความ จริงตามหลักเหตุและผล เป็นศิลปะแนวพุทธศิลป์ร่วมสมัยที่แฝงด้วยธรรมของพุทธ องค์ ส่วนพญานาค ที่อยู่หน้าวิหารได้รับอิทธิพลจากศิลปะของอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี ที่เน้นลักษณะ โครงสร้างที่เข้มแข็ง เขี้ยวเล็บแหลมคม ให้ความรู้สึกรำคาญเกรงขามทว่าคงความอ่อนช้อยในแบบล้านนา และภายในวิหาร เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขมกลบตีรีโลกนาถสีขามุก ขนาดหน้าตักกว้าง 5 เมตร สูง 6.5 เมตร โดยมีพระรอดลำพูน จำนวน 88,000 องค์ และแก้วแหวนเงินทองหลายสิ่งถูกฝังอยู่ใต้ พระพุทธรูป องค์นี้ บริเวณพระเศียรยังได้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งได้รับประทานจากสมเด็จพระ ญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก รวมทั้งยังได้รับพระราชทานนาม “รัชมมงคลตีรี โลกนาถ” ที่หมายความว่า “พระพุทธรูปเจ้าทรงเป็นมงคล เจ้าในความเป็นราชาเป็นที่พึ่งในสามโลก”และ ในส่วนของความงดงามของสถาปัตยกรรมวิหารวัดร่องเสือเต้นที่ซึมซับศิลปะแนวพุทธศิลป์มาจาก อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ผู้สร้างวัดร่องขุ่น และรูปปั้นพญานาคที่อยู่ด้านหน้าวิหารซึ่งได้รับอิทธิพล มาจากศิลปะของอาจารย์ถวัลย์ ดัชนี

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางสำหรับกระบวนการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น ผู้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษา การแสดงทาง ศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรม รวมไปถึงการยกระดับการ จัดช่วงศิลปวัฒนธรรม ของวัดร่องเสือเต้น ตลอดจนส่งเสริม การสร้างภาคีเครือข่ายในการพัฒนาจัดช่วงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มาศึกษา พัฒนาการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรม อันมีความสำคัญต่อการสร้างศิลปะอันงาม และเป็นທີ່ประจักษ์ในเชิงอนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น
2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น” ผู้ศึกษาได้เตรียมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1. การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม เป็นการวางแผนงานและการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ดูแลรักษา หรือการจัดการข้อมูลสถานที่ พื้นที่ และการตรวจสอบเรื่องราวในอดีตของชาติ หรือของกลุ่มชนเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ หรือสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของโลก (ปรีดา พูลสิน, 2554: 122) การจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม เป็นการวางแผนงานและการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอนุรักษ์ดูแลรักษา หรือการจัดการข้อมูลสถานที่ พื้นที่ และการตรวจสอบเรื่องราวในอดีตของชาติ หรือของกลุ่มชนเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ หรือสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของโลก 1 ซึ่งการจัดการทรัพยากร วัฒนธรรม ประกอบด้วย 2 คำหลัก คือ คำว่า การจัดการ” (Management) เป็นการกระทำ หรือ ศาสตร์และศิลป์ และการดำเนินการอยู่อย่างหนึ่งอย่างใดและคำว่า “ทรัพยากร” เป็นบางสิ่งบางอย่างที่มีอยู่แล้วและมีศักยภาพที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ฉะนั้นการจัดการทรัพยากร (ไม่ว่าทรัพยากรวัฒนธรรมหรือแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติ) ก็คือศาสตร์และศิลป์แห่งการดำเนินการเกี่ยวกับ บางสิ่งบางอย่างที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์ (ธนิช เลิศชาญฤทธ์, 2551: 31) กระบวนการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเป็นระบบการดูแลเพื่อรักษาคุณค่าของทรัพยากรที่มีและมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ร่วมกันของคนในปัจจุบันและคนรุ่นหลัง เป็นการให้ ความสำคัญต่อการเข้าถึงทรัพยากรวัฒนธรรมของคนรุ่นปัจจุบัน หลักการสำคัญที่ใช้กันอย่าง แพร่หลายในการรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรมคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทาง ศิลปวัฒนธรรมของตนเองโดยมีองค์ประกอบของชุมชน ได้แก่ คน หรือเจ้าของวัฒนธรรม วิธีการ เทคโนโลยีและหน่วยงานรับผิดชอบเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการแต่ละขั้นตอน องค์ประกอบของการจัดการความรู้ทางวัฒนธรรมประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นแหล่งที่อุดมด้วยความรู้ ประสบการณ์ และเป็นผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมให้กับชุมชน เช่น ประชาชน ในพื้นที่และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการศิลปวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ เป็นการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงประสานคนและ ความรู้ เข้าไว้ด้วยกัน โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการถ่ายทอดความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมผ่าน การบอกเล่า พุดคุยจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง และคนฟังมีการนำความรู้มาปฏิบัติและบอกต่อ หมุนเวียนเป็น วงจรความรู้ภายในชุมชน และขยายออกไปนอกชุมชน ดังนั้นกระบวนการจึงไม่มีวิธีการ และกำหนดเวลา ที่ตายตัว

ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของคนและกระบวนการ จึงเป็นขั้นตอนเบื้องต้นที่สำคัญใน กระบวนการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเพราะคนในชุมชนคือเจ้าของทรัพยากรวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ผู้นำด้านวัฒนธรรมในชุมชนซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ในการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมพร้อมทั้งรู้วิธีการ และกระบวนการทำงานที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมที่ ประสบความสำเร็จ (กนกวรรณ ชูชาญ, 2552: 77-78)

2. การจัดช่วงศิลปวัฒนธรรม

การจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมที่มีต่อศิลปวัฒนธรรม ถือว่าเป็นรูปธรรมของความคิดที่ เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนมากขึ้น แต่รูปแบบ ไม่ใช่ทฤษฎี รูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (ศักดิ์ศรีน มงคลอิทธิ, 2558: 23)

1) รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (prediction) ผลที่ตามมา โดยสามารถนำไปสร้าง เครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้

2) โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (casual relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์หรือเรื่องนั้นๆ ได้

3) รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (imagination) ความคิดรวบยอด (concept) และความสัมพันธ์ (interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้

4) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural relationships) มากกว่าความสัมพันธ์เชื่อมโยง (associative relationships)

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงรูปแบบการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมที่มีต่อศิลปวัฒนธรรม ต้องนึกถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ อาจมี คำ ความหมาย หรือวาทกรรม อยู่สามกลุ่ม ได้แก่

1) “ศิลปะและวัฒนธรรม” คือ การเอาศิลปะเป็นภาพใหญ่หรือเป็นตัวนำและเอา วัฒนธรรมเป็นตัวตาม

2) “วัฒนธรรมและศิลปะ” คือ การเอาวัฒนธรรมเป็นภาพใหญ่ เอาศิลปะเป็นตัวตาม

3) “ศิลปวัฒนธรรม” คือ เป็นวัฒนธรรมเชิงศิลปะ ให้ความสำคัญกับศิลปะ โดยมีวัฒนธรรมบูรณาการร่วมอยู่ หรือมีวัฒนธรรมเป็นพลังขับเคลื่อน (เน้นตัวศิลปะ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นตัวหนุน หรือขับเคลื่อน) (ศักดิ์ศรี มงคลอิทธิ, 2558: 34)

สิ่งที่สำคัญจะขาดไม่ได้ คือแหล่งเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ ซึ่งในที่นี้อาจเรียกว่า “ช่วงวัฒนธรรม” ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้านการศิลปวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่บุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเองและผ่าน การถ่ายทอดจากบุคคลอื่นเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ของตน แหล่งเรียนรู้รอบตัว นับได้ว่าเป็นครู ทั้งที่พูดได้และพูดไม่ได้ สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ ใฝ่รู้คิดและปฏิบัติซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และแหล่งเรียนรู้รอบตัวอย่างไม่มีข้อจำกัด ดังนั้น แหล่งเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศ และประสบการณ์ทางทัศนศิลป์ที่ สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเป็นคนคนแห่งการเรียนรู้ (ชุดิมา เวทการ, 2551) แบ่งแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ ประเภทสถานที่ แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรม แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล แหล่งการเรียนรู้ ประเภทวัตถุ แหล่งการเรียนรู้ประเภทสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ

กลุ่มที่ 1 แหล่งการเรียนรู้ประเภทสถานที่ เป็นสถานที่ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถ ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้และประสบการณ์ได้ เช่น ตัวอาคารที่ใช้เก็บสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ทาง ศิลปะและวัฒนธรรม แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้มีประสบการณ์ตรง เข้าใจสิ่งที่ศึกษา อีกทั้งยังทำให้เกิดความคุ้นเคยและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ประเภทสถานที่

กลุ่มที่ 2 แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรมศิลปะในชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของ วิถีการดำเนินชีวิต ทัศนคติ ความเชื่อ ความคิดและวิถีการคิดร่วมกันของกลุ่มคน สำหรับกิจกรรมใน ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความศรัทธาที่มีต่อศาสนาของคนในชุมชนจะพบกิจกรรมศิลปะที่ ปรากฏอยู่ใน ประเพณีสำคัญทางศาสนา ศาสนา เช่น การออกแบบเครื่องสักการบูชา การสร้างสิ่งจำลองต่าง ๆ สำหรับงานประเพณี

กลุ่มที่ 3 แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและงานช่าง เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญมาตั้งแต่อดีต ส่วนมากเป็นการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการหรือตามอัธยาศัย เรียนรู้จากผู้ประกอบอาชีพนั้นโดยตรง บุคคลเหล่านี้สามารถให้ความรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ ตลอดจนให้แนวคิดและทัศนคติต่อการทำงานศิลปะแก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยผู้รู้ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่ ความรู้ทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ศาสนา

คติความเชื่อ ฯลฯ อาจเป็นพระสงฆ์ ครู นักวิชาการ ผู้เฒ่าผู้แก่ พ่อแม่ ญาติพี่น้อง หรือเพื่อน บ้าน บุคคล เหล่านี้ อาจจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่เป็นสาระความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนได้โดยตรง หรืออาจเป็นผู้สนับสนุน โดยพาผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน หรือค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมในแหล่งอื่นๆ เพื่อให้นักเรียน เกิดความเข้าใจ และเห็นความสัมพันธ์ของงานศิลปะกับวิถีชีวิตชุมชนได้ สำหรับช่าง ชาวบ้าน คือ ผู้ที่มีความชำนาญเชิงช่าง ได้แก่ ช่างเขียน ช่างปั้น ช่างจักสาน ช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างปูน ปั้น ช่างแกะสลัก ช่างทอผ้า

กลุ่มที่ 4 แหล่งการเรียนรู้ประเภทวัตถุ หมายถึง วัตถุที่ผู้เรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ทางด้านทัศนศิลป์ที่มีในชุมชน ศิลปวัตถุ หมายถึง ผลงานทัศนศิลป์ทั้งที่เป็นงานศิลปะ พื้นบ้าน และหัตถกรรมพื้นบ้านที่สามารถใช้เป็นแบบอย่างหรือเป็นสื่อเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ คุณค่าด้านความงาม คุณค่าที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชน คุณค่าทางด้านการใช้สอย ได้แก่ ภาพเขียน ภาพ แกะสลัก รูปปั้น ภาพพิมพ์ เครื่องใช้ในพิธีกรรมและเครื่องใช้ประจำวัน

กลุ่มที่ 5 แหล่งการเรียนรู้ประเภทสื่อ เป็นแหล่งวิทยาการและเป็นตัวกลางในการ ถ่ายทอดความรู้โดยการจดบันทึก จัดเก็บข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และสามารถสื่อสารผ่านการเผยแพร่ใน รูปของสื่อต่าง ๆ โดยอาจเป็นสื่อที่ผู้อื่นผลิตหรือผู้สอนผลิตขึ้นเอง โดยการเลือกใช้และผลิตสื่อต้อง คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาของบทเรียนและเหมาะสมกับ ผู้เรียน

กลุ่มที่ 6 แหล่งการเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก แร่ ธาตุ ทะเล และต้นไม้ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเหล่านี้เป็นสื่อที่อยู่รอบตัวของผู้เรียนและยังสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น การได้เข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินเกิด ความรู้ความเข้าใจในตนเอง เข้าใจคุณค่าความงาม ความกลมกลืนสมดุลของสภาพแวดล้อม รอบตัว สามารถเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติของชุมชนจากกิจกรรมทางศิลปะ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2559: 1-5)

3. การจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น

การจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น ได้ดำเนินกรรรมต่าง ๆ ของ คณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนเช่นเดียวกันกับวัดอื่น ๆ โดยทั่วไป รวมทั้งดำเนินกิจกรรมตาม “การคณะ สงฆ์” ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ ด้าน การศึกษาสงเคราะห์ และด้านสาธารณสงเคราะห์ และยังได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามเทศกาลหรือตามพุทธ ศาสนกาลอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด กิจกรรมที่โดดเด่นที่จัดขึ้นในแต่ละเทศกาลต่าง ๆ ของวัดร่องเสือ เต้น ได้แก่ งานกฐินสามัคคีประจำปี งานผ้าป่าโดยประจำปี เทศกาลวันเข้าพรรษา ประเพณีลอยกระทง และกิจกรรมสวดมนต์ข้ามปีเปลี่ยนศักราชใหม่

3.1) เทศกาลวันเข้าพรรษา

ภาพที่ 1 เทศกาลวันเข้าพรรษาของวัดร่องเสือเต้น

3.2) ประเพณีลอยกระทง

ภาพที่ 2 ประเพณีลอยกระทงของวัดร่องเสือเต้น

4. กิจกรรมโครงการศาสนสงเคราะห์

กิจกรรมโครงการศาสนสงเคราะห์ โดยพระอธิการทนต์ศักดิ์ กตสาโร (2565: สัมภาษณ์) เจ้าอาวาสวัดร่องเสือเต้น ได้มอบหมายให้ นายสุรัชย์ กรุงศรี ไวยาวัจกร และสมาชิก อสม. ชุมชนร่องเสือเต้นไปแจกข้าวสารแกัผู้ป่วยติดเตียงและผู้สูงอายุในชุมชนร่องเสือเต้นซึ่งจะทำเป็นประจำทุกเดือนในโครงการศาสนสงเคราะห์ วัดร่องเสือเต้น ปันอิมปันสุข น้ำใจเพื่อคลายทุกข์ ในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19)

ภาพที่ 3 โครงการศาสนสงเคราะห์วัดร่องเสือเต้น ปันอิมปันสุข น้ำใจเพื่อคลายทุกข์ช่วงโควิด 19

4) โครงการศาสนสงเคราะห์วัดร่องเสือเต้น “ปันอิม ปันสุข” นายพิสันต์ จันทร์ศิลป์ (2565: สัมภาษณ์) ได้ให้ข้อมูลว่า พระอธิการทนต์ศักดิ์ กตสาโร เจ้าอาวาสวัดร่องเสือเต้น เป็นกรรมการ

ฝ่ายสาธารณสุขสงเคราะห์จังหวัดเชียงราย ได้มอบข่าวสารแก่โรงเรียนบ้านหนองแห้ง ตำบลแม่คำ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย เพื่อนำไปใช้ประกอบอาหารกลางวันให้แก่เด็กนักเรียนซึ่งเปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6

5) โครงการศาสนสงเคราะห์วัดร่องเสือเต้น “วัดสว่าง ใจสงบ” มอบถวายหลอดไฟ LED แด่วัดต่าง ๆ ภายในตำบลริมกก และวัดอื่น ๆ ในจังหวัดเชียงราย

6) โครงการศาสนสงเคราะห์วัดร่องเสือเต้น มอบทุนการศึกษาให้พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ทั้งที่เรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แผนกนักธรรม และพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลโดยใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย โดยกำหนดรูปแบบการดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยวิธีใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องจำนวน 27 รูป/คน โดยมีกระบวนการวิจัยดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น

2) ดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่ ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัย โดยเริ่มต้นด้วยการสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อการวิจัยและประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น พบว่า ลักษณะเป็น “ศิลปวัฒนธรรม” คือ เป็นวัฒนธรรมเชิงศิลปะที่ ให้ความสำคัญกับศิลปะเป็นตัวหลักโดยมีวัฒนธรรมบูรณาการร่วมอยู่ โดยเน้นให้ความสำคัญกับพระอุโบสถเป็นประธานของช่วง ซึ่งเป็นศิลปะประยุกต์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ใช้เฉดสีเป็นสีน้ำเงินฟ้า ตัดกับสีทองลวดลายต่าง ๆ ที่พริ้วไหว นอกจากนี้ ยังมีการจัดระบบการใช้พื้นที่รอบพระอุโบสถให้เป็น แหล่งเรียนรู้และการพัฒนาด้านการสร้างตลาดภายในบริเวณวัดร่องเสือเต้น เพื่อให้พ่อค้า แม่ค้า และ ชาวบ้าน ได้นำผลงานหัตถกรรมและสินค้าทางวัฒนธรรม อาหารพื้นเมืองและสินค้าอื่น ๆ มาจัดจำหน่าย

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น

พบว่า ทางวัดมีกระบวนการ การนำเอารูปแบบภาคมั่วครว้แลงจากธรรมดามาพัฒนา จัดระเบียบ และยกระดับขึ้นเป็นช่วง ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของล้านนา โดยนำเสนอศิลปวัฒนธรรมผ่านเรื่องราวของกินของใช้ไม่ว่าจะเป็น สินค้าวัฒนธรรม คือสินค้า OTOP หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าของชุมชนต่าง ๆ ขนมและอาหารพื้นเมือง ควรนำเสนอศิลปวัฒนธรรมผ่านเรื่องราววัฒนธรรมล้านนาเวทีการแสดงสุดพิเศษ แสง สี เสียง “พญานาคถวายดอกบัวแด่พระพุทธองค์” การฟ้อนรำ การแสดงกลองสะบัดชัย เปิดให้ นักท่องเที่ยวเข้าชมความงดงามควรและให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดร่องเสือเต้น อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่ที่หาชมได้ยากหนึ่งในสามของจังหวัดเชียงราย และควรมีการจัดการนำเที่ยว ที่ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

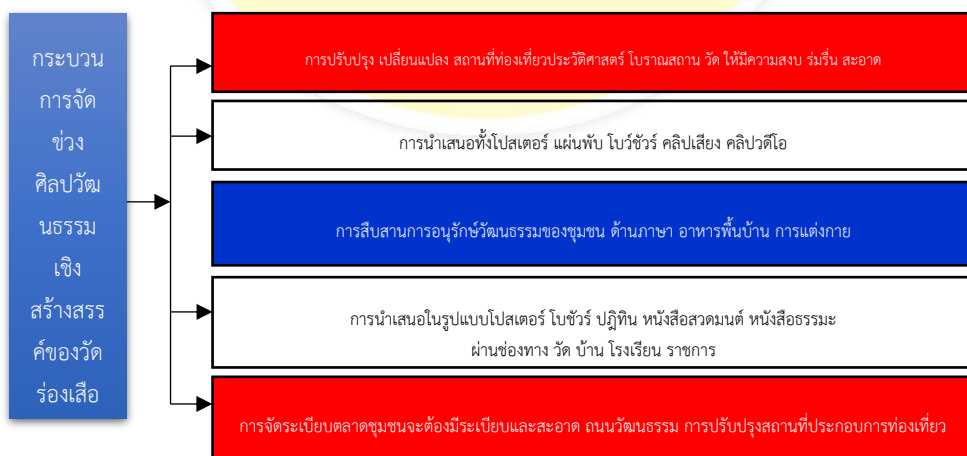
1. ผลการศึกษากระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น พบว่า ลักษณะเป็น “ศิลปวัฒนธรรม” คือ เป็นวัฒนธรรมเชิงศิลปะที่ ให้ความสำคัญกับศิลปะเป็นตัวหลักโดยมีวัฒนธรรมบูรณาการร่วมอยู่ โดยเน้นให้ความสำคัญกับพระอุโบสถเป็นประธานของช่วง ซึ่งเป็นศิลปะประยุกต์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ใช้เฉดสีเป็นสีน้ำเงินฟ้า ตัดกับสีทองลวดลายต่าง ๆ ที่พริ้วไหว นอกจากนี้ ยังมีการจัดระบบการใช้พื้นที่รอบพระอุโบสถให้เป็น แหล่งเรียนรู้และการพัฒนาด้านการสร้างตลาดภายในบริเวณวัดร่องเสือเต้น เพื่อให้พ่อค้า แม่ค้า และ ชาวบ้าน ได้นำผลงานหัตถกรรมและสินค้าทางวัฒนธรรม อาหารพื้นเมืองและสินค้าอื่น ๆ มาจัดจำหน่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรสิกา อังกูร และคณะ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาแหล่งการเรียนรู้ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพฯ” ที่พบว่า วัดพระเชตุพนฯ จัดเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกและเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพราะนอกจากแหล่งรวมองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ แล้ว ยังมีการนำความรู้ทางธรรมสอดแทรกไปควบคู่กับองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างกลมกลืน ทั้งวิธีการในการเรียนรู้นั้นยังมีลักษณะเป็น “กระบวนการเรียนรู้” ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ มีทั้งการเรียนรู้ที่มีทั้งผู้เรียนผู้สอน การศึกษาโดยใช้วิธีการจากของจริง ชมผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อวัสดุการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโดยอาศัยประสบการณ์จริง ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและได้รับความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรมอย่างแท้จริงรูปแบบการจัดวัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้มี 4 รูปแบบคือ 1) การจัดทัศนศึกษานำชมวัด 2) หอสมุดสมเด็จพระเชตุพนฯ 3) ศิลาจารึก 8 หมวด 4) โรงเรียนแพทย์แผนโบราณและการนวดแผนโบราณ

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น พบว่า ทางวัดมีกระบวนการ การนำเอารูปแบบภาคมั่วครว้แลงจากธรรมดามาพัฒนา จัดระเบียบ และยกระดับขึ้นเป็นช่วง ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของล้านนา โดยนำเสนอศิลปวัฒนธรรมผ่าน

เรื่องราวของกินของใช้ไม่ว่าจะเป็น สินค้าวัฒนธรรม คือสินค้า OTOP หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สินค้าของชุมชนต่าง ๆ ขนมและอาหารพื้นเมือง ควรนำเสนอศิลปวัฒนธรรมผ่านเรื่องราววัฒนธรรมลานเวที การแสดงสดพิเศษ แสง สี เสียง “พญานาคถวายดอกบัวแด่พระพุทธองค์” การฟ้อนรำ การแสดงกลองสะบัดชัย เปิดให้ นักท่องเที่ยวเข้าชมความงดงามควรและให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดร่องเสือเต้น อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่ที่หาชมได้ยากหนึ่งในสามของจังหวัดเชียงราย และควรมีการจัดการนำเที่ยว ที่ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรานันท์ แสงศรีจันทร์ (2555) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการภูมิปัญญาการเล่นท้องถิ่นชุมชนย่านวัดคูสิดาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ซึ่งพบว่า ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ทำให้ภูมิปัญญาการเล่นบางอย่างหายไป แต่การเล่นบางอย่างยังคงมีการสืบทอดจวบจนทุกวันนี้ ปัจจุบันการอนุรักษ์และการถ่ายทอดภูมิปัญญาการเล่นท้องถิ่น มีเพียงปราชญ์ชาวบ้านกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้นที่พยายามดำรงรักษาภูมิปัญญาการเล่นท้องถิ่นเหล่านี้ไว้ ซึ่งนับวันอาจสูญหายไปตามกาลเวลา จากการศึกษาพบว่า ควรมีแนวทางการจัดการภูมิปัญญาการเล่นท้องถิ่นย่านนี้ในอนาคต ดังนี้ ควรมีการสร้างองค์ความรู้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านและเยาวชนเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ สืบทอดการเล่น ควรประชาสัมพันธ์ในสื่อรูปแบบต่าง ๆ และสนับสนุนปราชญ์ชาวบ้านในการเป็นผู้นำการถ่ายทอดภูมิปัญญาการเล่นท้องถิ่น ทั้งนี้ควรได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากหลายภาคส่วนทั้งชาวบ้าน วัด โรงเรียนในชุมชน และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสืบสานพื้นฟูภูมิปัญญาการเล่นอันเป็นอัตลักษณ์ย่านวัดคูสิดารามให้คงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป

สรุปองค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น” มีรายละเอียดตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น” ผู้วิจัยได้กำหนดข้อเสนอแนะไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในงานวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

แนวทางในกระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้น ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม มีอาสาสมัครคฤหัสถ์ที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวคอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนจัดขึ้น ควรมีการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น จัดพื้นที่จอดรถไว้เพียงพอ ทำป้ายเตือน ป้ายบอกทางที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำความรู้ที่ได้ในกระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในกระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดร่องเสือเต้นและแนวทางในการสร้างภาคีเครือข่าย ควรมีการทำ Mou ร่วมกับองค์การส่วนบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาช่วงศิลปวัฒนธรรม และทำการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายตามความนิยมจากสื่อออนไลน์ร่วมกับเครือข่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาเมืองศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ในการส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างกระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ของวัดที่หลากหลาย ควรมีการเสริมด้วยการลงไปทำกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในนำไปสู่กระบวนการจัดช่วงศิลปวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์มาใช้มาเป็นแนวทางในยุคนี้ใช้ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ชูชาญ (2552). “การจัดการความรู้ทางทรัพยากรวัฒนธรรมโดยผู้นำชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมอน ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตราพันธ์ แสงศรีจันทร์ (2555). “แนวทางการจัดการภูมิปัญญาการเล่นตองถิ่นชุมชนย่าน วัดคูสุตาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เจนนิสา เกศมณี (2566). การแสดงพื้นเมืองสี่ภาค. สืบค้นข้อมูลจาก <http://jenniasketmanee.blogspot.com>.
- ชุติมา เวทการ (2551). การจัดการเรียนรู้สาระทัศนศิลป์บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนิช เลิศชาญฤทธ์ (2551). การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2559). “การศึกษาไทย: จากอดีต ปัจจุบัน สู่อนาคต”. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 15 (1) (มกราคม-เมษายน): 1-5.
- ปรีดา พูลสิน (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ชุมชนวัดโสมนัส. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- พระสมุทรขรรค์ไชยธร (2557). “การพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของคณะสงฆ์”. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 2 (1) (มกราคม-มิถุนายน): 73-74.
- วรสิกา อังกูร และคณะ (2557). “รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาแหล่งการเรียนรู้ของวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร”. รายงานการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.).
- วีรภูมิ โอตระกูล (2520). มานูรักกันเกิด ฉบับ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนส์ ไตร.
- ศักดิ์ศรี มงคลอิทธิ (2558). รูปแบบและกระบวนการพัฒนาการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊ค.